

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนส่วนกลาง ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี รวมทั้งสภาพและปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ซึ่งเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารชั้นต้น (Primary Source) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Source) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1). เอกสารชั้นต้น (Primary Source) ได้แก่ เอกสารราชการที่ 1-4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ บันทึกของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระวชิรญาณวโรรส

2). เอกสารชั้นรอง (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ วารสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

หอสมุดแห่งชาติ

ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอสมุด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หอสมุด มหามกุฏราชวิทยาลัย

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์แห่งประเทศไทย
 หอสมุดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
 หอสมุดแม่กองบาลีสนามหลวง
 หอสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
 ฯลฯ

1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาคัดเลือกพิจารณาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำมาอ้างอิง โดยลำดับความสำคัญหรือความน่าเชื่อถืออันดับแรก คือข้อมูลจาก เอกสารชั้นต้น อันดับที่สองคือ ข้อมูลเอกสารชั้นรอง

1.3 นำข้อมูลมาเรียบเรียง แล้ววิเคราะห์โดยการพรรณนาตีความและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

2. การวิจัยเชิงสำรวจ

เป็นระเบียบวิธีหลักในการวิจัยเพื่อใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาของการ ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนส่วนกลาง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ วิจัยดังนี้

- 2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.4 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล
- 2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย
- 2.6 การอภิปรายผลการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสำนักเรียน ครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติการสอนในสำนักเรียน และนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนส่วนกลาง ซึ่งหมายถึงสำนักเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 80 สำนักเรียนซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (กรมการศาสนา, 2538)

- 1) ประชากรที่เป็นเจ้าสำนักเรียน มีทั้งหมด 80 ท่าน

2) ประชากรที่เป็นครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนส่วนกลาง รวมทั้งหมด 1,930 ท่าน

3) ประชากรที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ระดับประโยค 1-2 ถึงเปรียญธรรม 9 ในสำนักเรียนส่วนกลาง จำนวน 5,529 รูป

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเจ้าสำนักเรียน กลุ่มครู-อาจารย์ และกลุ่มนักเรียน ใน 80 สำนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-State Random Sampling) โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างสำนักเรียน ผู้วิจัยได้ให้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามขนาดของสำนักงาน คือ

- สำนักเรียนขนาดใหญ่ เป็นสำนักเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 201 รูปขึ้นไป มีจำนวน 4 สำนักเรียน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 75 ของสำนักเรียน(ประกอบ กรรณสูต, 2525) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสำนักเรียนขนาดใหญ่ 3 สำนักเรียน

- สำนักเรียนขนาดกลาง เป็นสำนักเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 101-200 รูป มีจำนวน 14 สำนักเรียน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 50 ของสำนักเรียน (ประกอบ กรรณสูต, 2525) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสำนักเรียนขนาดกลาง 7 สำนักเรียน

- สำนักเรียนขนาดเล็ก เป็นสำนักเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1-100 รูป มีจำนวน 62 สำนักเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกเฉพาะสำนักเรียนที่มีการเรียนการสอนจริงเท่านั้น ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างได้ 10 สำนักเรียน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสำนักเรียนทั้งหมด 20 สำนักเรียน

ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแพกบาลีในส่วนกลางทั้งหมด โดยแบ่งตามขนาดของสำนักเรียน (กรมการศาสนา, 2538)

ขนาดของสำนักเรียน	รายชื่อสำนักเรียน	รวม
ขนาดใหญ่	<ol style="list-style-type: none"> 1. วัดสามพระยา 2. วัดปากน้ำ 3. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม 4. วัดมหาธาตุ 	4
ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 101-200 รูป)	<ol style="list-style-type: none"> 1. วัดนรนาถสุนทรวิหาร 2. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม 3. วัดไตรมิตรวิทยาราม 4. วัดบพิตรพิมุข 5. วัดนิมมานรดี 6. วัดบุญประดิษฐ์ 7. คณะเขตภาษีเจริญ (วัดหนึ่ง) 8. วัดปทุมคงคา 9. วัดศรีบุญเรือง 10. วัดศรีอภัยทอง 11. วัดศรีสุदारาม 12. คณะเขตหนองจอก (วัดหนองจอก) 13. คณะเขตลาดกระบัง (วัดมหาธาตุ) 14. วัดบวรนิเวศวิหาร 	14
ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-100 รูป)	<ol style="list-style-type: none"> 1. วัดนรนาถสุนทรวิหาร 2. วัดมกุฏกษัตริยาราม 3. วัดสุทัศน์เทพวราราม 4. วัดพระเชตุพน 5. วัดราชบูรณราชวรวิหาร 6. วัดมหรณพาราม 	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขนาดของสำนักเรียน	รายชื่อสำนักเรียน	รวม
	7. วัดเทพธิดาราม	
	8. วัดราชาธิวาส	
	9. วัดจักรวรรดิราชาวาส	
	10. วัดสัมพันธวงศ์	
	11. วัดทองนพคุณ	
	12. วัดอนงคาราม	
	13. วัดทองธรรมชาติวรวิหาร	
	14. วัดคูสิดาราม	
	15. วัดสุวรรณาราม	
	16. วัดระฆังโฆสิตาราม	
	17. วัดราชโอรส	
	18. วัดหัวลำโพง	
	19. วัดบรมนิวาส	
	20. วัดโสมนัสวิหาร	
	21. วัดเทพศิรินทราวาส	
	22. วัดสระเกษ	
	23. วัดยานนาวา	
	24. วัดราชสิงขร	
	25. วัดมหาพฤฒาราม	
	26. วัดธาตุทอง	
	27. คณะเขตนีนบุรี (วัดราชศรีทศาธรรม)	
	28. วัดกัลยาณมิตร	
	29. วัดอินทาราม	
	30. วัดโพธิ์นิมิตร	
	31. วัดใหญ่ศรีสุพรรณ	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขนาดของสำนักเรียน	รายชื่อสำนักเรียน	รวม
	32. คณะเขตคลองเตย (วัดเกษีย)	
	33. วัดหิรัญบุรี	
	34. คณะเขตบางเขน (วัดหลักสี่)	
	35. วัดบุบผาราม	
	36. คณะเขตราษฎร์บูรณะ	
	37. วัดกศินีนาถวรวิหาร	
	38. วัดคฤหบดี	
	39. วัดเทพากร	
	40. วัดดาวดึงษาราม	
	41. วัดหนองจอก	
	42. วัดอรุณราชวราราม	
	43. วัดนาคกลาง	
	44. วัดหงส์รัตนาราม	
	45. วัดราชสีหราชาราม	
	46. วัดโมลีโลกยาราม	
	47. วัดกาญจนสิงหาสน์	
	48. วัดรัชฎาธิษฐาน	
	49. คณะเขตหนองแขม	
	50. วัดน้อยนพคุณ	
	51. วัดราชศรีถาวราราม	
	52. วัดปทุมวนาราม	
	53. วัดพระพิเรนทร์	
	54. วัดธรรมมงคล	
	55. วัดประยูรวงศาวาส	
	56. วัดชัยพฤกษมาลา	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขนาดของสำนักเรียน	รายชื่อสำนักเรียน	รวม
	57. วัดคอนเมือง	
	58. วัดพรหมวงศาवास	
	59. วัดอาวุธวิกสิตาราม	
	60. วัดอมรินทราราม	
	61. วัดเลา	
	62. คณะเขตหนองจอก	62
	รวม	80

2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสำนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสำนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 สำนักเรียน สำนักเรียนละ 1 ท่าน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสำนักเรียนจำนวน 20 รูป (ดังตารางที่ 3)

3) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสวนกลาง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 206 รูป/คน จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 432 รูป/คน หลังจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการเทียบอัตราส่วนบัญญัติไตรยางค์เพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในแต่ละสำนักเรียน (ดังตารางที่ 3)

4) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนสวนกลาง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 336 รูป จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 2,324 รูป หลังจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการเทียบอัตราส่วนบัญญัติไตรยางค์เพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในแต่ละสำนักเรียน (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ
แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสำนักเรียน ครู-อาจารย์ นักเรียน

สำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (แบ่งตามขนาดของจำนวน นักเรียน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่ เป็นผู้บริหาร สำนักเรียน	จำนวนครู-อาจารย์		จำนวนนักเรียน	
		ครู-อาจารย์ ทั้งหมด	กลุ่มตัว- อย่างที่เป็น ครู-อาจารย์	นักเรียน ทั้งหมด	กลุ่มตัว- อย่างที่เป็น นักเรียน
1. สำนักเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 201 รูปขึ้นไป)					
1.1 วัดปากน้ำ	1	38	18	250	36
1.2 วัดเบญจมบพิตร คูสีตวันาราม	1	18	9	250	36
1.3 วัดชนะสงคราม	1	16	8	214	30
2. สำนักเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 101-200 รูป)					
2.1 วัดไตรมิตรวิทยาราม	1	27	13	104	15
2.2 วัดบพิตรพิมุข	1	18	9	141	20
2.3 วัดบุญญประดิษฐ์	1	17	8	107	15
2.4 วัดนิมมานรดี	1	20	10	158	22
2.5 วัดศรีสุทธาราม	1	22	10	130	19
2.6 วัดสร้อยทอง	1	47	22	106	15
2.7 วัดปทุมคงคา	1	22	10	118	17
3. สำนักเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-100 รูป)					
3.1 วัดสุทัศน์เทพวราราม	1	16	8	61	9

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (แบ่งตามขนาดของจำนวน นักเรียน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่ เป็นผู้บริหาร สำนักเรียน	จำนวนครู-อาจารย์		จำนวนนักเรียน	
		ครู-อาจารย์ ทั้งหมด	กลุ่มตัว- อย่างที่เป็น ครู-อาจารย์	นักเรียน ทั้งหมด	กลุ่มตัว- อย่างที่เป็น นักเรียน
	1	20	10	87	13
3.2 วัดจักรวรรดิราชาวาส	1	18	9	79	12
3.3 วัดทองนพคุณ	1	15	7	46	7
3.4 วัดอนงคาราม	1	21	9	75	12
3.5 วัดสุวรรณาราม	1	20	10	85	12
3.6 วัดสระเกศ	1	20	10	81	12
3.7 วัดดาวดึงษาราม	1	33	15	85	12
3.8 วัดอรุณราชวราราม	1	10	5	65	10
3.9 วัดนาคกลาง	1	14	6	82	12
3.10 วัดอาวุธวิกสิตาราม					
รวม 20 สำนักเรียน	20	432	206	2,324	336

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประเภท คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสังเกต

1) แบบสอบถาม มี 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกบาลี แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอายุ ภูมิลำเนา จำนวนพรรษาที่บวช วุฒิสถูการศึกษาศึกษาสายสามัญ วุฒิสถูการศึกษาศึกษาแผนกธรรม วุฒิสถูการศึกษาศึกษาแผนกบาลี

ตอนที่ 2 สภาพของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านเป้าหมายการศึกษา หลักสูตร การบริหาร งบประมาณ สถานที่เรียน บุคลากร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

ตอนที่ 3 ปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านเป้าหมายการศึกษา หลักสูตรการบริหาร งบประมาณ สถานที่เรียน บุคลากร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ด้านเป้าหมายการศึกษา หลักสูตรการบริหาร งบประมาณ สถานที่เรียน บุคลากร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล รวมถึงความต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และข้อเสนอแนะในด้านอื่น ๆ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครู-อาจารย์ผู้สอนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอายุ ภูมิลำเนา จำนวนพรรษาที่บวช วุฒิสูงสุดทางการศึกษาสายสามัญ วุฒิสูงสุดทางการศึกษาแผนกธรรม วุฒิสูงสุดทางการศึกษาแผนกบาลี ประสบการณ์ในการสอน จำนวนวิชาที่สอน ค่าตอบแทนที่ได้รับ

ตอนที่ 2 สภาพของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านเป้าหมายการศึกษา หลักสูตรการบริหาร สถานที่เรียน การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านเป้าหมายการศึกษา หลักสูตรการบริหาร งบประมาณ สถานที่เรียน บุคลากร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านเป้าหมายการศึกษา หลักสูตร การบริหาร งบประมาณ สถานที่เรียน บุคลากร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมถึงความต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และข้อเสนอแนะในด้านอื่น ๆ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอายุ ภูมิลำเนา จำนวนพรรษาที่บวช ระดับการศึกษาสายสามัญ ระดับการศึกษาแผนกธรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลีที่กำลังศึกษา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา สาเหตุของการบวช

ตอนที่ 2 สภาพของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านหลักสูตร งบประมาณ สถานที่เรียน การเรียนการสอน ความมั่นใจในการเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านหลักสูตร สถานที่เรียน บุคลากร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ 5 ความต้องการทางการศึกษาของนักเรียน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด

2) แบบสัมภาษณ์ มีจำนวน 1 ชุด คือ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

ในสำนักเรียนส่วนกลาง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้โครงสร้างเดียวกับแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูลแนววิถีจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาเป็นข้อมูลเสริมการวิจัย โดยเนื้อหาจะครอบคลุมสภาพและปัญหาด้านเป้าหมายการศึกษา หลักสูตร การบริหาร งบประมาณ สถานที่เรียน บุคลากร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ

3) การสังเกต

เป็นการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมโดยใช้ภาพถ่ายประกอบ ผู้วิจัยใช้สำหรับเก็บข้อมูลในด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมทั่วไป และสภาพการเรียนการสอน สำหรับแบบสอบถาม ชุดที่ 1 ตอนที่ 3, ชุดที่ 3 ตอนที่ 3 และ ชุดที่ 4 ตอนที่ 3 ที่เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) นั้น ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนตามแบบของลิเคิร์ท (John W. Best, 1970) เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เป็นปัญหามาก

ระดับ 3 หมายถึง เป็นปัญหาน้อย

ระดับ 2 หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เป็นปัญหาเลย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสงฆ์ สภาพและปัญหาการศึกษาของสงฆ์ไทย รวมทั้งการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) สัมภาษณ์แม่กองบาลีสนามหลวง เจ้าสำนักเรียน อาจารย์ใหญ่สำนักเรียน อาจารย์ผู้สอน และพระภิกษุสามเณร ที่กำลังศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากกองศาสนศึกษา กรมการศาสนา เกี่ยวกับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อนำข้อคิดเห็นและแนวความคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้ว นำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) และความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ ดังมีรายนาม ดังนี้

1. พระเทพปัญญามณี วัดไตรมิตรวิทยาราม
2. พระราชเมธี วัดมหาธาตุ
3. พระมหาโสภณ โสภณจิตโต อาจารย์ใหญ่สำนักเรียน
วัดหัวลำโพง
4. ดร.พระมหาสมจินต์ สมมาปัญญา ผู้อำนวยการกอง
วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์
5. ดร.สมภาร พรหมทา ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ดร.กมล รอดคล้าย กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วารินทร์ มาศกุล
ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน ได้ตรวจพิจารณาแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำไปใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสำนักเรียน ครู-อาจารย์และนักเรียนในสำนักเรียนวัดหัวลำโพง โดยทดลองใช้กับผู้บริหารสำนักเรียน ครู-อาจารย์ จำนวน 8 รูป และทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 20 รูป

5) เมื่อทดลองใช้เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ประคอง วรรณสุต, 2535) จากสูตร

$$= \frac{k}{K - 1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right)$$

โดย K = จำนวนข้อสอบ

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

$S_x^2 =$ ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

และค่าความเที่ยงที่ได้โดยวิธีนี้เป็นการวัดความสอดคล้องภายใน ปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังนี้

- แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ครู-อาจารย์ มีค่าความเที่ยงที่ 0.93

- แบบสอบถามสำหรับนักเรียน มีค่าความเที่ยงที่ 0.84

ค่าความเที่ยงที่ 0.93 และ 0.84 ถือว่าแบบทดสอบนี้มีค่าความเที่ยงสูง

6) เมื่อหาค่าความเที่ยงเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยก็ได้นำแบบสอบถามมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและแก้ไขอีกครั้ง แล้วนำไปใช้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงท่านเจ้าอาวาสที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต

2) ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังสำนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอแจกแบบสอบถาม ทำการสัมภาษณ์ และสังเกต

3) ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามโดยผ่านเจ้าอาวาส เจ้าสำนักเรียนหรือเลขาเจ้าสำนักเรียน หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4) แบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืนแยกประเภทได้ ดังนี้

- แบบสอบถามผู้บริหารสำนักเรียน ผู้วิจัยได้แจกไปทั้งสิ้น 20 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 18 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามได้รับคืนร้อยละ 90.00

- แบบสอบถามครู-อาจารย์ที่สอนในสำนักเรียน ผู้วิจัยได้แจกไปทั้งสิ้น 206 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 194 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามได้รับคืนร้อยละ 94.17

- แบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในสำนักเรียน ผู้วิจัยได้แจกไปทั้งสิ้น 336 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 305 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามได้รับคืนร้อยละ 90.77

5) หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้สำรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยได้เลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์ไว้ สำหรับ

แบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยถือว่าแบบสอบถามนั้นเป็นโมฆะคือ ไม่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ แบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์แยกประเภทได้ ดังนี้

- แบบสอบถามผู้บริหารสำนักเรียน ผู้วิจัยได้รับคืนทั้งสิ้น 18 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์ จำนวน 18 ฉบับ แบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 20 ฉบับ

- แบบสอบถามครู-อาจารย์ที่สอนในสำนักเรียน ผู้วิจัยได้รับคืนทั้งสิ้น 194 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์ จำนวน 183 ฉบับ แบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 88.83 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 206 ฉบับ

- แบบสอบถามนักเรียนที่เรียนในสำนักเรียน ผู้วิจัยได้รับคืนทั้งสิ้น 305 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์ จำนวน 289 ฉบับ แบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 86.01 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 336 ฉบับ

6) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักเรียน จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสำนักเรียน

7) ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จำนวน 3 สำนักเรียน

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืน

ประเภทของ แบบสอบถาม	จำนวน แบบสอบ ถามที่แจก ไป	จำนวนแบบ สอบถามที่ ได้รับคืน	ร้อยละของ แบบสอบ ถามที่ได้ รับคืน	จำนวนแบบ สอบถามที่ ตอบอย่าง สมบูรณ์	ร้อยละของ แบบสอบ ถามที่ตอบ อย่างสมบูรณ์
สำหรับผู้บริหาร สำนักเรียน	20	18	90.00	18	90.00
สำหรับครู-อาจารย์	206	194	94.17	183	88.83
สำหรับนักเรียน	336	305	90.77	209	86.01
รวม	562	517	91.99	490	87.19

2.4 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

1) ผู้วิจัยพิจารณาแบบสอบถามทุกฉบับ เลือกเฉพาะฉบับที่ตอบอย่างสมบูรณ์ตามต้องการเพื่อทำการวิเคราะห์

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 1, ชุดที่ 2 ตอนที่ 1 และชุดที่ 3 ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 2, ชุดที่ 2 ตอนที่ 2 และชุดที่ 3 ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

- แบบสอบถามแบบเลือกตอบ ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

- แบบสอบถามแบบปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยการตีความ แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

4) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 3, ชุดที่ 2 ตอนที่ 3 และชุดที่ 3 ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (X) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำข้อมูลมาแปลความหมายของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของ John W. Best (1970) ดังนี้

4.50-5.00 น. หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด

3.50-4.49 น. หมายถึง เป็นปัญหามาก

2.50-3.49 น. หมายถึง เป็นปัญหาน้อย

1.50-2.49 น. หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด

1.00-1.49 น. หมายถึง ไม่เป็นปัญหาเลย

แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบความเรียง

5) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ชุดที่ 1 ตอนที่ 4, ชุดที่ 2 ตอนที่ 4 และชุดที่ 3 ตอนที่ 4 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยการตีความสรุป แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

6) ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษาของนักเรียนพระปริยัติ-ธรรมแผนกบาลี คือ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ชุดที่ 3 ตอนที่ 5 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและและปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ดังนี้

- แบบสอบถามแบบเลือกตอบ ผู้วิจัยนำมาแจกแจงควมถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

- แบบสอบถามแบบปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยการตีความ แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

7) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยการตีความสรุปแล้วนำเสนอในรูปความเรียง

8) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยการพรรณนา แล้วนำเสนอในรูปความเรียงประกอบภาพถ่าย

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

- การหาค่าร้อยละ (Percentage) จากสูตร (ประคอง กรรณสูต, 2525) ดังนี้

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ P = ค่าร้อยละ

n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มย่อย

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

- การคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้สูตร(ประคอง กรรณสูต,2535) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ X = ค่ามัชฌิมเลขคณิต

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

- คำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

เมื่อ S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum fx^2$ = ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2.6 การอภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลกรอบของการวิจัยการในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้บริหาร
- 1.2 ครู-อาจารย์
- 1.3 นักเรียน
2. ระบบการศึกษา ประกอบด้วย
  - 2.1 เป้าหมายการศึกษา
  - 2.2 การบริหาร
  - 2.3 งบประมาณ
  - 2.4 หลักสูตร
  - 2.5 การเรียนการสอน
  - 2.6 สื่อการเรียนการสอน
  - 2.7 การวัดและการประเมินผล
  - 2.8 สถานที่เรียน
3. ผลผลิต
  - 3.1 ความมั่นใจในการเรียนของนักเรียน
  - 3.2 ความต้องการทางการศึกษาของนักเรียน
  - 3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา